

SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

**NAAC Accredited-2015
'B' Grade (CGPA 2.62)**

Faculty of Humanities

New Syllabus (CBCS)

B.A.III - Marathi

with effect from June 2018

सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

बी.ए.भाग - ३ विषय - मराठी

सुधारीत अभ्यासक्रम (CBCS Pattern)

शैक्षणिक वर्ष : २०१८ - २०१९, २०१९ - २०२०, २०२० - २०२१

सत्र पाचवे

अभ्यासपत्रिका क्र. ७ (VII)	साहित्यशास्त्र
अभ्यासपत्रिका क्र. ८ (VIII)	भाषाविज्ञान व व्याकरण
अभ्यासपत्रिका क्र. ९ (IX)	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. ११०० ते इ.स. १८००)
अभ्यासपत्रिका क्र. १० (X)	उपयोजित मराठी
अभ्यासपत्रिका क्र. ११ (XI)	आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (ग्रामीण व दलित)

अभ्यासपत्रिका क्र. ७ (VII) साहित्यशास्त्र

गुण - ७०

एकूण तासिका - ६०

उद्दिष्टे :

१. साहित्य लक्षणासंबंधीच्या विविध सिध्दांतांचा परिचय करून देणे.
२. साहित्याचे स्वरूप समजावून देणे.
३. साहित्याच्या विविध प्रयोजनांचा परिचय करून देणे.
४. साहित्यनिर्मितीच्या जनक कारणांची माहिती करून देणे.
५. वाङ्मयीन अभिरुची वृद्धिगत करणे.

प्रकरण पहिले - साहित्याची लक्षणे

तासिका १५

भारतीय काव्यशास्त्राचा स्थूल परिचय : शब्द, रस, रीती, ध्वनी, वक्रोक्ती, औचित्य, अलंकार या सिध्दांतांच्या अनुरोधाने
पाश्चात्य साहित्य लक्षणांचा स्थूल परिचय : कल्पना, भावना, प्रज्ञा, शैली व लयबद्धता या लक्षणांच्या अनुरोधाने

प्रकरण दुसरे - साहित्याची प्रयोजने

तासिका १५

प्रयोजन म्हणजे काय ?
प्राचीन - यश, अर्थ, व्यवहारविज्ञान, अशुभनिवारण, उपदेश, आनंद
आधुनिक - पलायनवाद, स्वप्नरंजन, जिज्ञासापूर्ती, आत्माविष्कार, उद्बोधन,

प्रकरण तिसरे - साहित्यनिर्मितीची जनक कारणे

तासिका १५

साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप
प्रतिभा - रुद्रट, मम्मट, अभिनवगुप्त आणि लॉंब्रोसो यांनी केलेल्या व्याख्या

प्रतिभेचे घटक - ग्रहण, स्मरण, निवड, मूळ कल्पना, स्फूर्ती आणि
कल्पनाशक्ती, बहुश्रुतता, अभ्यास व स्वास्थ्य

प्रकरण चौथे - वाङ्मयीन अभिरुची

तासिका १५

अभिरुची : संज्ञा व स्वरूप

वाङ्मयीन अभिरुची व साहित्यनिर्मिती

अभिरुची भिन्नतेची : कारणे आणि घटक

संदर्भ ग्रंथ :

१. काव्यशास्त्रप्रदीप - स.रा.गाडगीळ, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
२. अभिनव काव्यप्रकाश - रा. श्री. जोग, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
३. भारतीय साहित्यशास्त्र - गणेश त्र्यंबक देशपांडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
४. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या - वसंत पाटणकर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
५. साहित्यविचार - भालचंद्र खांडेकर, अनमोल प्रकाशन, पुणे.
६. साहित्यविचार - अरविंद वामन कुळकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
७. साहित्याचे अध्यापन आणि प्रकार - संपादक श्री. पु. भागवत, सुधीर रसाळ आणि इतर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई आणि मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
८. मराठी वाङ्मयाभिरुचीचे विहंगमावलोकन - रा. श्री. जोग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

अभ्यासपत्रिका क्र.८ (VIII) भाषाविज्ञान व व्याकरण

गुण- ७०

एकूण तासिका- ६०

उद्दिष्ट्ये :

१. मानवी जीवनातील भाषेचे स्वरूप व महत्त्व समजावून सांगणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये भाषाविषयक वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करणे.
३. भाषिक संप्रेषणाचा परिचय करून देणे.
४. भाषा परिवर्तनाचे स्वरूप स्पष्ट करणे.
५. मराठी भाषेच्या व्याकरणाचे स्वरूप समजावून सांगणे.

प्रकरण पहिले - भाषेचे स्वरूप

तासिका १५

भाषा : शब्दार्थ व व्याख्या
भाषेचे घटक- ध्वनी, शब्द, वाक्य, अर्थ
भाषिक व भाषेत्तर संप्रेषण
भाषेची वैशिष्ट्ये व कार्ये

प्रकरण दुसरे - ऐतिहासिक भाषाशास्त्र

तासिका १५

ऐतिहासिक भाषाशास्त्राचे स्वरूप
अंतर्वर्तुळ-बहिर्वर्तुळ सिद्धांत
मराठीची पूर्वपीठिका

प्रकरण तिसरे - भाषिक परिवर्तन

तासिका १५

ध्वनी परिवर्तन : कारणे व प्रकार
अर्थ परिवर्तन : कारणे व प्रकार

वर्णमाला (स्वर, स्वरादी, व्यंजने)

शब्दांचे प्रकार (विकारी व अविकारी)

संदर्भ ग्रंथ :

१. भाषा आणि संस्कृती - ना.गो.कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई.
२. भाषा, इतिहास आणि भूगोल - ना.गो.कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई.
३. भाषाविज्ञान परिचय - संपादक स.गं. मालशे, द.दि.पुंडे, अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
४. भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक - संपादक स.गं. मालशे, हे. वि. इनामदार, अंजली सोमण, संजय प्रकाशन, पुणे.
५. मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र - र.रा.गोसावी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
६. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन - मो. रा. वाळंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे.
७. शास्त्रीय मराठी व्याकरण-मो.के. दामले, केशव भिकाजी ढवळे प्रकाशन, मुंबई.
८. मराठी व्याकरण परिचय - राजशेखर हिरेमठ, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
९. भाषा व भाषाविज्ञान - रमेश धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
१०. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा - अनिल गवळी, हिरण्यकेशी प्रकाशन, कोल्हापूर.

अभ्यासपत्रिका क्र. ९ (IX) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

(इ.स. ११०० ते इ.स. १८००)

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्टे :

१. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाच्या इतिहासाचा परिचय करून देणे.
२. या कालखंडातील वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणांची ओळख करून देणे.
३. मध्ययुगीन वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्यांचा अभ्यास करणे.
४. मध्ययुगीन वाङ्मयाच्या सांस्कृतिक पार्श्वभूमीची उकल करणे.
५. या कालखंडातील प्रमुख संप्रदाय व ग्रंथनिर्मिती यांचा अनुबंध स्पष्ट करणे.
६. या काळातील रचनाप्रकार व भाषेचे स्वरूप विशद करणे.

प्रकरण पहिले - मराठी वाङ्मयाचा आरंभकाळ

तासिका १५

मराठी भाषा - उत्पत्ती काल

आद्य कवी मुकुंदराज आणि हेमाडपंडित

प्रकरण दुसरे - महानुभावीय वाङ्मय

तासिका १५

संप्रदायाचे आचारधर्म व तत्त्वज्ञान

लीळाचरित्र, श्रीगोविंदप्रभू चरित्र, स्मृतिग्रंथ, दृष्टांतपाठ, सूत्रपाठ

आद्य कवयित्री महदंबा व तिचे धवळे

महानुभावांचे साती ग्रंथ

प्रकरण तिसरे - वारकरी संप्रदायाचा उदय व विकास

तासिका १५

वारकरी संप्रदाय : आचारधर्म व तत्त्वज्ञान

संत ज्ञानेश्वर, संत नामदेव, संत एकनाथ, संत तुकाराम

संत गोरा कुंभार, संत सावता माळी, संत नरहरी सोनार,
संत चोखामेळा, संत कर्ममेळा, संत जनाबाई, संत कान्होपात्रा

संदर्भ ग्रंथ :

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - ल.रा.नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ४ - डॉ. अ.ना.देशपांडे, म.सा.प.पुणे
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप - ह. श्री. शेणोलीकर
४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ व २ - ल.रा. पांगारकर
५. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास - प्र. न. जोशी
६. संत साहित्याची सामाजिक फलश्रुती - गं. बा. सरदार
७. संत साहित्य संदर्भ कोश - मु. श्री. कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
८. प्राचीन मराठीच्या नवधारा - रा.चिं. ठेरे, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.
९. धर्म संप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय - र. बा. मंचरकर
१०. पाच भक्ती संप्रदाय - र.रा. गोसावी, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.
११. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा अभ्यास - डॉ.भारती रेवडकर
१२. संत परंपरा आणि कृषी संस्कृती - डॉ. वामन जाधव, हर्मिस प्रकाशन, पुणे.
१३. संत नामदेव- हे.वि.इनामदार, केसरी प्रकाशन, पुणे
१४. संत एकनाथ दर्शन- हे.वि.इनामदार, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
१५. विद्रोही तुकाराम - आ. ह. साळुंखे, लोकायत प्रकाशन, सातारा.
१६. तुकाराम दर्शन - सदानंद मोरे, डायमंड पब्लिकेशन्स, पुणे.
१६. वारकरी संप्रदाय : उदय व विकास - प्र. ज्ञा. भालेराव, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासपत्रिका क्र. १० (X) उपयोजित मराठी

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्टे :

१. मराठी भाषेचे जीवनाच्या विविध क्षेत्रातील उपयोजनाचा परिचय करून देणे.
२. दोन व्यक्तींना जोडण्याचे माध्यम म्हणून पत्राचे स्वरूप विशद करणे.
३. व्यावसायिक क्षेत्रातील भाषिक उपयोजन विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे.
४. विद्यार्थ्यांना भाषिक कौशल्ये आत्मसात करण्याची प्रेरणा देणे.
५. सृजनशील निर्मितीमध्ये भाषिक उपयोजन करण्याची क्षमता निर्माण करणे.

प्रकरण पहिले - पत्रलेखन

तासिका १५

- पत्रलेखनाचे स्वरूप आणि प्रकार
- पत्रलेखनाचे प्रयोजन
- कार्यालयीन पत्रव्यवहार
- पत्रलेखनाचे नमुने

प्रकरण दुसरे - जाहिरात लेखन

तासिका १५

- जाहिरात संकल्पना व स्वरूप
- जाहिरातीचे महत्त्व
- जाहिरातीचे प्रकार
- जाहिरात मसुदा लेखन - वृत्तपत्र, आकाशवाणी व दूरचित्रवाणी

प्रकरण तिसरे - म्हणी व वाक्प्रचार

तासिका १५

- म्हणी - स्वरूप, महत्त्व, वापर
- वाक्प्रचार - स्वरूप, महत्त्व, वाक्यप्रयोग
- म्हणी व वाक्प्रचारावरून गोष्ट

ग्रंथपरीक्षणाचे महत्त्व, स्वरूप आणि व्याप्ती
प्रत्यक्ष ग्रंथपरीक्षण

संदर्भ ग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी - ल.रा.नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.
२. व्यावहारिक मराठी - स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन - संपादक राजन गवस, अरुण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे.
४. व्यावहारिक मराठी - संपादक कल्याण काळे, द.दि.पुंडे
५. उपयोजित मराठी - नरेंद्र मारवाडे, कैलाश पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद.
६. व्यावहारिक मराठी - प्रकाश परब, मिथुन प्रकाशन, मुंबई.
७. व्यावहारिक मराठी - डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, डॉ. रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य इर्जिक परिषद, महाराष्ट्र.
८. व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी - डॉ.चं.वि.जोशी, ऋतू प्रकाशन, अहमदनगर.
९. उपयोजित मराठी - शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर.
१०. उपयोजित मराठी - डॉ. संजय लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासपत्रिका क्र. ११ (XI) आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह
(ग्रामीण व दलित)

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्ट्ये :

१. आधुनिक मराठी साहित्यातील प्रवाहांच्या निर्मितीची पार्श्वभूमी समजावून सांगणे.
२. ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाहाची संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करणे.
३. ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाहांचा उद्गम व विकास स्पष्ट करणे.
४. ग्रामीण कवितेचे स्वरूप सांगून नेमलेल्या साहित्यकृतीतील कवितांची आशयसूत्रे, ग्रामीण जीवन चित्रण, भाषा विशद करणे.
५. दलित कथेचे स्वरूप सांगून नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशय, सामाजिकता, वैचारिकता, भाषा स्पष्ट करून सांगणे

प्रकरण पहिले - ग्रामीण साहित्य

तासिका १५

ग्रामीण साहित्य संकल्पना
ग्रामीण साहित्याची प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये
ग्रामीण साहित्यातील समाजजीवन
ग्रामीण साहित्याची भाषा

प्रकरण दुसरे - नेमलेला कवितासंग्रह- बोलावें ते आम्ही - श्रीकांत देशमुख तासिका १५

(वगळलेल्या कवितांचे अनुक्रमांक - ३९, ४०, ४१, ४२, ४३, ४४, ४५, ४६, ४७,
४८, ४९, ५१, ५२, ५३, ५४, ५६, ६३, ६७)

ग्रामीण कवितेचे स्वरूप व वाटचाल
श्रीकांत देशमुख : व्यक्ती आणि वाङ्मय
बोलावें ते आम्ही या कवितासंग्रहाचे स्वरूप

कवितांची आशयसूत्रे
कवितांमधील ग्रामीण जीवन
कवितांमधील जागतिकीकरणाचे चित्रण
कवितेची शैली

प्रकरण तिसरे - दलित साहित्य

तासिका १५

दलित साहित्य प्रेरणा, संकल्पना, स्वरूप व वैशिष्ट्ये
दलित साहित्याची वाटचाल
दलित साहित्याची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
दलित साहित्याची भाषा

प्रकरण चौथे - नेमलेला कथासंग्रह - गुडदाणी - योगीराज वाघमारे

तासिका १५

दलित कथेचे स्वरूप व वाटचाल
योगीराज वाघमारे : व्यक्ती आणि वाङ्मय
गुडदाणी या कथासंग्रहाचे स्वरूप
कथांमधील आशयसूत्रे
कथांमधील सामाजिक चित्रण
कथांमधील व्यक्तिरेखा
कथेची भाषा

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड सातवा १९५० ते २००० भाग पहिला व भाग चौथा, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
२. ग्रामीणता, साहित्य आणि वास्तव - आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
३. ग्रामीण साहित्य : चिंतन आणि चर्चा - डॉ. वासुदेव मुलाटे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
४. ग्रामीण साहित्य एक चिंतन - द.ता.भोसले, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

५. ग्रामीण साहित्य : प्रेरणा आणि प्रयोजन - श्रीराम गुंदेकर, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
६. ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि शोध - डॉ. नागनाथ कोत्तापल्ले, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
७. ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास - चंद्रकुमार नलगे, रिया पब्लिकेशन, कोल्हापूर.
८. ग्रामीण साहित्य प्रवाह आणि परिस्थिती - डॉ. वामन जाधव, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
९. मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास - कैलास सार्वेकर, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
१०. प्रातिनिधिक मराठी ग्रामीण कविता- नवीन सोळंके, पवन प्रकाशन, परभणी.
११. साठोत्तरी साहित्य प्रवाह खंड १ व २ - प्रल्हाद लुलेकर, सायन पब्लिकेशन प्रा.लि. पुणे.
१२. दलित साहित्य : उद्गम आणि विकास - डॉ. योगेंद्र मेश्राम, मंगेश प्रकाशन, नागपूर.
१३. दलित साहित्य: वेदना आणि विद्रोह - डॉ. भालचंद्र फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे
१४. निळी पहाट - रा.ग.जाधव, विजय प्रकाशन, नागपूर.
१५. दलित साहित्य: चर्चा आणि चिंतन - डॉ. गंगाधर पानतावणे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
१६. दलित चळवळ आणि साहित्य - डॉ. कृष्णा किरवले, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००५
१७. दलित साहित्य : उगम आणि विकास - डॉ. अविनाश सांगोलेकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, प्र.आ. २०१०
१८. दलित कथा साहित्य - डॉ. प्रकाश कुंभार, प्रियदर्शिनी प्रकाशन, कोल्हापूर
१९. समकालीन दलित कथा : एक अभ्यास - मनोहर सुरवाडे, अन्वय प्रकाशन, पुणे.
२०. सम्यक लेखक योगीराज वाघमारे - संपादक डॉ. सारीपुत्र तुपेरे, एक्सप्रेस पब्लिशिंग हाऊस, कोल्हापूर.
२१. योगीराज वाघमारे यांच्या निवडक कथा - संपादक डॉ. बाळासाहेब शेळके, मुक्तरंग प्रकाशन, लातूर.

सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

बी.ए.भाग - ३ विषय - मराठी

सुधारीत अभ्यासक्रम (CBCS Pattern)

शैक्षणिक वर्ष : २०१८ - २०१९, २०१९ - २०२०, २०२० - २०२१

सत्र सहावे

अभ्यासपत्रिका क्र. १२ (XII)	साहित्यशास्त्र
अभ्यासपत्रिका क्र. १३ (XIII)	भाषाविज्ञान व व्याकरण
अभ्यासपत्रिका क्र. १४ (XIV)	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. ११०० ते इ.स. १८००)
अभ्यासपत्रिका क्र. १५ (XV)	उपयोजित मराठी
अभ्यासपत्रिका क्र. १६ (XVI)	आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (स्त्रीवादी व मुस्लीम)

अभ्यासपत्रिका क्र. १२ (XII) साहित्यशास्त्र

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्ट्ये :

१. शब्दशक्तीचे स्वरूप व प्रकार समजावून देणे.
२. साहित्य प्रकारांच्या स्वरूपाची ओळख करून देणे.
३. साहित्याचा भाषाविचार समजावून सांगणे.
४. साहित्यमूल्यांची जाणीव करून देणे.
५. साहित्यविषयक विचार आणि जाणिवा वृद्धिंगत करणे.

प्रकरण पहिले - शब्दशक्ती

तासिका १५

अभिधा, लक्षणा, व्यंजना

प्रकरण दुसरे - साहित्य प्रकाराच्या स्वरूपाचा अभ्यास

तासिका १५

कविता, कथा, कादंबरी, नाटक

प्रकरण तिसरे - साहित्याची भाषा

तासिका १५

व्यवहार भाषा

शास्त्रीय साहित्याची भाषा

ललित साहित्याची भाषा

शब्दांचा वक्रव्यापार, नादरूप, अलंकार, रूपक, प्रतिमा, प्रतीक

प्रकरण चौथे - साहित्यमूल्ये

तासिका १५

भावनाशीलता, काल्पनिकता, अनुभवनिष्ठता, विचारप्रधानता,

विषयनिष्ठता, सामाजिकता, मानवतावाद, विज्ञाननिष्ठता

संदर्भ ग्रंथ :

१. काव्यशास्त्रप्रदीप - स.रा.गाडगीळ, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
२. अभिनव काव्यप्रकाश - रा. श्री. जोग, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
३. भारतीय साहित्यशास्त्र - गणेश त्र्यंबक देशपांडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
४. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या - वसंत पाटणकर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
५. साहित्यविचार - भालचंद्र खांडेकर, अनमोल प्रकाशन, पुणे.
६. साहित्यविचार - अरविंद वामन कुळकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
७. काव्याची भूषणे - म.वा.धोंड, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
८. साहित्याचे अध्यापन आणि प्रकार - संपादक श्री. पु. भागवत, सुधीर रसाळ आणि इतर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई आणि मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
९. साहित्याची भाषा - भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.

अभ्यासपत्रिका क्र. १३ (XIII) - भाषाविज्ञान व व्याकरण

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषाविज्ञान व मराठी भाषा यांच्यातील अनुबंध समजावून देणे.
२. वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाचा परिचय करून देणे.
३. मराठी भाषा व बोली यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करणे.
४. मराठीवरील इतर भाषांच्या प्रभावाची उकल करणे.
५. मराठी भाषेची व्याकरणिक व्यवस्था समजावून देणे.

प्रकरण पहिले - वर्णनात्मक भाषाविज्ञान

तासिका १५

वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप
स्वनिमविचार- स्वन, स्वनिम, स्वनांतर
रूपिमविचार - रूप, रूपिम, रूपिकांतरे

प्रकरण दुसरे - मराठी भाषा आणि बोली

तासिका १५

प्रमाणभाषा आणि बोली यांचे स्वरूप व विशेष
प्रमाणभाषा व बोलीतील फरक
मराठीच्या बोलींचा परिचय- अहिराणी , वऱ्हाडी

प्रकरण तिसरे - मराठीवरील इतर भाषांचा परिणाम

तासिका १५

मराठी आणि फारसी
मराठी आणि हिंदी
मराठी आणि कन्नड

प्रयोग- कर्तरी, कर्मणी, भावे, संकीर्ण

विभक्ती - एकवचनी व अनेकवचनी प्रत्यय

संदर्भ ग्रंथ :

१. आधुनिक भाषाविज्ञान : सिध्दांत आणि उपयोजन - मिलिंद मालशे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
२. आधुनिक भाषाविज्ञान : संरचनावादी, सामान्य आणि सामाजिक - संपादक कल्याण काळे व अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
३. मराठीचा भाषिक अभ्यास - मु.श्री.कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
४. मराठी भाषा : उद्गम आणि विकास - कृ.पा.कुलकर्णी, मॉडर्न प्रकाशन, पुणे.
५. सुबोध भाषाशास्त्र - प्र.न.जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
६. भारतीय भाषांचे लोक सर्वेक्षण : महाराष्ट्र, संपादक अरुण जाखडे, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
७. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - महेंद्र कदम, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
८. मराठी व्याकरण परिचय - राजशेखर हिरेमठ, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
९. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन - मो.रा. वाळंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे.
१०. मराठी व्याकरण स्वरूपविचार - लीला गोविलकर, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
११. मराठी कन्नड सांस्कृतिक सहसंबंध - शोभा नाईक, दर्या प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासपत्रिका क्र. १४ (XIV) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

(इ.स. ११०० ते इ.स. १८००)

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्टे :

१. मध्ययुगीन वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणांचा परिचय करून देणे.
२. मध्ययुगीन वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजावून देणे.
३. मध्ययुगीन वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्यांचा अभ्यास करणे.
४. या कालखंडातील मुख्य संप्रदाय, त्यांची ग्रंथनिर्मिती यांचा अनुबंध स्पष्ट करणे.
५. या काळातील रचनाप्रकार व भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करणे.

प्रकरण पहिले - पंडिती वाङ्मय : स्वरूप आणि विशेष

तासिका १५

मुक्तेश्वर, वामन पंडित, श्रीधर, मोरोपंत

प्रकरण दुसरे - शाहिरी वाङ्मय : स्वरूप आणि विशेष

तासिका १५

अनंत फंदी, राम जोशी, प्रभाकर, होनाजी बाळा

प्रकरण तिसरे - बखर वाङ्मय : स्वरूप आणि विशेष

तासिका १५

महिकावतीची बखर, सभासदाची बखर, पाणिपतची बखर, आज्ञापत्र

प्रकरण चौथे - इतर संप्रदाय (स्थूल स्वरूपात)

तासिका १५

नाथ, दत्त, वीरशैव, समर्थ संप्रदाय

खिस्ती, जैन, मुस्लीम

संदर्भ ग्रंथ :

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास- ल.रा.नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ४ - डॉ. अ.ना.देशपांडे, म.सा.प.पुणे.
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप - ह. श्री. शेणोलीकर
४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ व २ - ल.रा. पांगारकर
५. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास - प्र. न. जोशी
६. संत साहित्य संदर्भ कोश - मु. श्री. कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
७. प्राचीन मराठीच्या नवधारा - रा.चिं. ढेरे, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.
८. धर्म संप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय - र. बा. मंचरकर
९. पाच भक्ती संप्रदाय - र. रा. गोसावी, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.
१०. प्राचीन मराठी जैन साहित्य - सुभाषचंद्र अक्कोळे, सुविचार प्रकाशन मंडळ, नागपूर.
११. मुसलमान मराठी संतकवी - रा. चिं. ढेरे, ज्ञानराज प्रकाशन, पुणे.
१२. वीरशैव मराठी अभंग कविता - शोभा कराळे, शैवभारती शोध प्रतिष्ठान, वाराणसी.
१३. संत परंपरा आणि कृषी संस्कृती - डॉ. वामन जाधव, हर्मिस प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासपत्रिका क्र. १५ (XV) उपयोजित मराठी

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्टे :

१. मराठी भाषेचे जीवनाच्या विविध क्षेत्रातील उपयोजनाचा परिचय करून देणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये व्यक्तिमत्त्व विकास व अभिव्यक्ती कौशल्ये विकसित करणे.
३. व्यावसायिक क्षेत्रातील भाषिक उपयोजन अवगत करून देणे.
४. विद्यार्थ्यांना भाषिक कौशल्ये आत्मसात करण्याची प्रेरणा देणे.
५. विद्यार्थ्यांच्या मनात लेखनविषयक जाणिवा निर्माण करणे.

प्रकरण पहिले - मुलाखत लेखन

तासिका १५

मुलाखतीचे स्वरूप

मुलाखत घेण्यापूर्वीची तयारी

मुलाखत लेखन पध्दती

मुलाखत लेखनाचे नमुने : साहित्य, कला, उद्योग व क्रीडा क्षेत्र

प्रकरण दुसरे - माध्यमांतर

तासिका १५

व्याख्या व स्वरूप

माध्यमांतराची कारणे

माध्यमांतराचे प्रकार

साहित्यप्रकारांचे माध्यमांतर : कथा, कादंबरी

प्रकरण तिसरे - मुद्रितशोधन

तासिका १५

मुद्रितशोधन म्हणजे काय ?

मुद्रितशोधकाची भूमिका व कार्य

मुद्रितशोधनाचे नियम
मुद्रितशोधनाचा नमुना

प्रकरण चौथे - निबंधलेखन

तासिका १५

निबंधलेखन म्हणजे काय ?

निबंधलेखनाचे स्वरूप व प्रकार

निबंधलेखनाचे नियम

निबंधलेखनाचा नमुना

संदर्भ ग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी - ल.रा.नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.
२. व्यावहारिक मराठी - स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन - संपादक राजन गवस, अरुण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे.
४. व्यावहारिक मराठी - संपादक कल्याण काळे, द.दि.पुंडे
५. उपयोजित मराठी - नरेंद्र मारवाडे, कैलाश पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद.
६. व्यावहारिक मराठी - प्रकाश परब, मिथुन प्रकाशन, मुंबई.
७. व्यावहारिक मराठी - डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, डॉ. रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य इर्जिक परिषद, महाराष्ट्र.
८. व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी - डॉ.चं.वि.जोशी, ऋतू प्रकाशन, अहमदनगर.
९. उपयोजित मराठी - शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर.
१०. उपयोजित मराठी - डॉ. संजय लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
११. माध्यमांतरमीमांसा - डॉ.शकील शेख, लुलू पब्लिकेशन, युनायटेड स्टेट, अमेरिका.
१२. साहित्यकृतीचे माध्यमांतर - संपादक डॉ. राजेंद्र थोरात, प्रा.आशुतोष कसबेकर, संस्कृती प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासपत्रिका क्र. १६ (XVI) आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह
(स्त्रीवादी व मुस्लीम)

गुण ७०

एकूण तासिका ६०

उद्दिष्टे :

१. आधुनिक मराठी साहित्यातील प्रवाहांच्या निर्मितीची पार्श्वभूमी समजावून सांगणे.
२. स्त्रीवादी व मुस्लीम साहित्य प्रवाहांची संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप विशद करणे.
३. स्त्रीवादी व मुस्लीम साहित्य प्रवाहांचा उद्गम व विकास स्पष्ट करणे.
४. स्त्रीवादी कादंबरीचे स्वरूप सांगून नेमलेल्या कलाकृतीतील आशयसूत्रे, समाजचित्रण, घटना प्रसंग, व्यक्तिरेखा व भाषा विशद करणे.
५. मुस्लीम आत्मचरित्राचे स्वरूप सांगून नेमलेल्या कलाकृतीतील आशय, जीवन संघर्ष, सामाजिकता, वैचारिकता, भाषा स्पष्ट करून सांगणे.

प्रकरण पहिले - स्त्रीवादी साहित्य

तासिका १५

स्त्रीवादी साहित्य : संकल्पना व स्वरूप

स्त्रीवादी साहित्याची प्रेरणा व वैशिष्ट्ये

स्त्रीवादी साहित्यातील समाजजीवन व भाषा

प्रकरण दुसरे नेमलेली कादंबरी : उत्खनन - गौरी देशपांडे

मौज प्रकाशन, मुंबई

तासिका १५

स्त्रीवादी कादंबरीचे स्वरूप व वाटचाल

गौरी देशपांडे यांचा परिचय

उत्खनन कादंबरीचे स्वरूप

कादंबरीची आशयसूत्रे

कादंबरीमधील स्त्रीजीवन

कादंबरीमधील घटना प्रसंग
कादंबरीमधील व्यक्तिरेखा
कादंबरीची भाषा

प्रकरण तिसरे - मुस्लीम मराठी साहित्य

तासिका १५

मुस्लीम मराठी साहित्य प्रेरणा, संकल्पना व स्वरूप
मुस्लीम मराठी साहित्याची वाटचाल
मुस्लीम मराठी साहित्याची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
मुस्लीम मराठी साहित्याची भाषा

प्रकरण चौथे- नेमलेले आत्मचरित्र- भोगले जे दुःख त्याला -आशा आपराद

मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

तासिका १५

मुस्लीम मराठी आत्मचरित्राची संकल्पना, स्वरूप व वाटचाल
आशा आपराद : व्यक्ती आणि वाङ्मय
भोगले जे दुःख त्याला या आत्मचरित्राचे स्वरूप
आत्मचरित्रातील आशयसूत्रे
आत्मचरित्रातील सामाजिक चित्रण
आत्मचरित्रातील व्यक्तिरेखा
आत्मचरित्राची भाषा

संदर्भ ग्रंथ :

१. स्त्रीवाद - संपादक सुमती लांडे, श्रुती तांबे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
२. स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप आणि उपयोजन - अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन प्रा.लि.पुणे.

३. भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद : स्त्रीवाद समीक्षा आणि उपयोजन - शोभा नाईक, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
४. कादंबरी एक वाङ्मय प्रकार - हरिश्चंद्र थोरात, शब्द प्रकाशन, मुंबई.
५. कादंबरीविषयी - हरिश्चंद्र थोरात, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
६. स्त्रीवाद आणि मराठी साहित्य - वंदना महाजन, विजय प्रकाशन, नागपूर.
७. कथा गौरीची - संपादक विद्या बाळ, दिपाली वि.मं., वंदना भागवत, मौज प्रकाशन, मुंबई.
८. गौरी मनातली - संपादक मेधा राजहंस, उन्मेश प्रकाशन, पुणे.
९. मिळून साऱ्याजणी विशेषांक २००३- संपादक विद्या बाळ
१०. आधुनिक मराठी कादंबरी आणि मराठी लेखिका - शशिकांत साळवे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
११. मुस्लीम मराठी साहित्य : एक आकलन - सय्यद मेहबुब, सावित्रीबाई फुले प्रकाशन, पुणे.
१२. मुस्लीम मराठी साहित्य व समाजचिंतन - संपादक नागोराव कुंभार, प्रबोधन प्रकाशन, लातूर.
१३. मुस्लीम मराठी साहित्य : परंपरा आणि लेखकसूची - संपादक फ.म.शहाजिंदे, भूमी प्रकाशन, लातूर.
१४. मुस्लीम मराठी साहित्य - डॉ. आक्रम पठाण, युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर.
१५. मुस्लीम मराठी साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा - डॉ. नसीम एहतेशाम देशमुख, सुजय प्रकाशन, धुळे.
१६. मुस्लीम मराठी आत्मचरित्रे : एक चिकित्सक अभ्यास - डॉ. शकील शेख, अक्षरलेणं प्रकाशन, सोलापूर.

SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

NAAC Accredited-2015
'B' Grade (CGPA 2.62)

Faculty of Humanities New Syllabus (CBCS) B.A.III - Marathi with effect from June 2018

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

एकूण गुण : ७०

प्रश्न १ ला : वस्तुनिष्ठ प्रश्न (१४ प्रश्न, चार पर्याय)	गुण : १४
प्रश्न २ रा : थोडक्यात उत्तरे लिहा. (६ पैकी ४)	गुण : १६
प्रश्न ३ रा : खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (४ पैकी २)	गुण : १२
प्रश्न ४ था : दीर्घोत्तरी प्रश्न (अंतर्गत विकल्प)	गुण : १४
प्रश्न ५ वा : दीर्घोत्तरी प्रश्न (एकच)	गुण : १४